Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 26. februārī [1]

Lieta C-684/13

Johannes Demmer
pret
Fødevareministeriets Klagecenter

(Vestre Landsret (Dānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Kopējā lauksaimniecības politika — Nepamatoti piešķirtu un nepamatoti izmaksātu lauksaimniecības atbalsta summu atgūšana — Platības, par kurām var pretendēt uz atbalstu — "Hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" — Lauksaimniecības darbības un ar lauksaimniecību nesaistītas darbības — Lidlauku drošības zonas — Zāles audzēšana platībās, kuras tiek izmantotas sausbarības izgatavošanai — Izmantošana pārsvarā — Lidlauku drošības zonu izmantošanas ierobežojumi — Kļūda, kuru lauksaimnieks pamatoti būtu varējis atklāt — Labticība

1. Vai lauksaimniekam, kurš audzē zāli un novāc sienu lidlauka drošības zonās, ir tiesības saņemt lauksaimniecības atbalstu par šo zemi? Strīds starp Dānijas lauksaimnieku un Dānijas valsts iestādēm par šo tēmu ir rosinājis Tiesai uzdotos jautājumus šajā lietā.

2. Vestre Landsret [Rietumu reģionālā tiesa] (Dānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz jēdzienu "hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" un, precīzāk, uz kritērijiem, lai noteiktu, kas ir un kas nav uzskatāma par zemi, par kuru var pretendēt uz lauksaimniecības atbalstu saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa arī nav pārliecināta par atmaksāšanas pienākumu nepamatoti piešķirta atbalsta gadījumā – kādi kritēriji ir jāpiemēro, lai noteiktu apstākļus, kuros [atbalsta] saņēmējs var tikt atbrīvots no atmaksāšanas pienākuma?

3. Turpmāk es izklāstīšu iemeslus, kādēļ es uzskatu, ka tādas platības kā tās, kuras tiek aplūkotas pamatlietā, principā nebūtu izslēdzamas no jēdziena "hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" tvēruma. Kā tiks izskaidrots turpmāk, fakts, ka zeme, kas atrodas lidlaukā, netiek izslēgta *a priori*, ir svarīgs arī, lai noteiktu, vai profesionāls lauksaimnieks pamatoti būtu varējis atklāt kļūdu, kuras rezultātā nepamatoti tikušas piešķirtas tiesības uz maksājumiem un izmaksāts atbalsts.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *ES tiesības*

1) Pamatregulas

4. Regulā (EK) Nr. 1782/2003[2] ir paredzēti kopīgi noteikumi tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku. Saskaņā ar Regulas Nr. 1782/2003 1. pantu tiek ieviests jauns ienākumu atbalsts lauksaimniekiem.

5. Šīs regulas 2. panta b) punktā "saimniecība" ir definēta kā "visas ražošanas vienības, ko pārvalda kāds lauksaimnieks un kas atrodas vienas dalībvalsts teritorijā", un 2. panta c) punktā "lauksaimnieciska darbība" ir definēta kā "lauksaimniecības produktu ražošana vai audzēšana, ieskaitot ražas novākšanu, slaukšanu, dzīvnieku audzēšanu un turēšanu lauksaimniecības nolūkiem, vai labu lauksaimniecības un vides apstākļu saglabāšana zemē, kā noteikts saskaņā ar 5. pantu".

6. Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 1. punktā ir noteikts, ka jebkuras tiesības uz maksājumu saistībā ar hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, dod tiesības uz tādas summas maksājumu, kas noteikta ar tiesībām uz maksājumu. 44. panta 2. punktā "hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" ir definēts kā jebkura saimniecības lauksaimniecības zeme, ko aizņem aramzeme un pastāvīgas ganības, izņemot zemes, uz kurām atrodas ilggadīgās kultūras, meži vai kuras izmanto ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām.

7. No 2009. gada 1. janvāra Regula Nr. 1782/2003 tika aizstāta ar Regulu (EK) Nr. 73/2009[3] (turpmāk tekstā kopā sauktas – "Pamatregulas").

8. Regulas Nr. 73/2009 preambulas 2. apsvērumā ir skaidrots, ka viens no iemesliem, kādēļ Regula Nr. 1782/2003 bija jāatceļ, bija tas, ka tā bija vairākkārt būtiski grozīta. Regula Nr. 73/2009 tādējādi tika pieņemta skaidrības labad. Tās mērķis tostarp ir vienkāršot vienotā maksājuma shēmas darbību.

9. Regulas Nr. 73/2009 2. panta b) un c) punktos "saimniecība" un "lauksaimnieciska darbība" ir definēta attiecīgi ar tādiem pašiem terminiem kā Regulā Nr. 1782/2003.

10. Atbilstoši Regulas Nr. 73/2009 34. panta 1. punktam saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu atbalstu lauksaimniekiem piešķir pēc tam, kad aktivizētas tiesības uz maksājumu par hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu. Saskaņā ar šīs regulas 34. panta 2. punkta a) apakšpunktu "hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu", ir jebkura saimniecības lauksaimniecības zeme, "ko izmanto lauksaimniecības darbībām, vai, ja zemes gabalu izmanto arī ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām, to pārsvarā izmanto lauksaimniecības darbībām".

11. Regulas Nr. 73/2009 137. pantā ir regulēta nepamatoti piešķirto maksājumu atmaksāšana. 137. panta 1. punktā ir noteikts, ka tiesības uz maksājumiem, kas piešķirtas lauksaimniekiem pirms 2009. gada 1. janvāra, uzskata par likumīgām un pareizām no 2010. gada 1. janvāra. Tomēr saskaņā ar 137. panta 2. punktu to nepiemēro tiesībām uz maksājumiem, kas lauksaimniekiem ir piešķirtas, pamatojoties uz pieteikumiem, kuros ir faktu kļūdas. Tomēr šis izņēmums ir piemērojams tikai tad, ja "var pamatoti uzskatīt, ka lauksaimnieks kļūdu atklāt nevarēja".

2 — Padomes 2003. gada 29. septembra Regula (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK) Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, (EK) Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001 (OV L 270, 1. lpp.), ar grozījumiem.

3 — Padomes 2009. gada 19. janvāra Regula (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (OV L 30, 16. lpp.), ar grozījumiem.

2) Īstenošanas regulas

12. Attiecīgajā laikposmā (no 2005. līdz 2009. gadam) Regulas Nr. 1782/2003 un Nr. 73/2009 tika īstenotas tostarp ar Komisijas Regulām (EK) Nr. 795/2004[4] un (EK) Nr. 796/2004[5] (turpmāk tekstā kopā sauktas – "Īstenošanas regulas").

13. Regulas Nr. 795/2004 2. panta a) punktā "lauksaimniecības zeme" – priekšnoteikums, lai attiecīgo platību varētu uzskatīt par "hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu", – ir definēta kā jebkura aramzemes, pastāvīgo ganību un ilggadīgo kultūru platība.

14. Regula Nr. 795/2004 tika grozīta tostarp ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 370/2009[6], kura stājās spēkā 2009. gada 1. janvārī. Ar to Regulā Nr. 795/2004 tika iekļauts 3.c pants šādā redakcijā:

"Regulas (EK) Nr. 73/2009 34. panta 2. punkta a) apakšpunkta nolūkos saimniecības teritorija, ko izmanto gan lauksaimniecībā, gan nelauksaimnieciskos nolūkos, uzskatāma par teritoriju ar lielākoties lauksaimniecisku izmantojumu, ja nelauksaimniecisko darbību intensitāte, būtība, ilgums un laika plānojums būtiski neietekmē veiktās lauksaimnieciskās darbības.

Dalībvalstis nosaka kritērijus šīs daļas noteikumu īstenošanai savā teritorijā."

15. Saskaņā ar Regulas Nr. 796/2004 2. panta 1. punktu "aramzeme" ir zeme, kas cita starpā tiek apstrādāta augkopībai, un zeme, kas atstāta atmatā, vai zeme, kas uzturēta labā lauksaimnieciskā un ekoloģiskā stāvoklī. Saskaņā ar šīs regulas 2. panta 2. punktu "pastāvīgās ganības" ir zeme, ko izmanto stiebrzāļu vai cita veida zāles lopbarības audzēšanai un kas nav tikusi iekļauta saimniecības augsekas sistēmā piecus gadus un ilgāk[7].

16. Regulas Nr. 796/2004[8] 12. pants arī attiecas uz lietu. Saskaņā ar 12. panta 1. punkta f) apakšpunktu lauksaimniekam, kurš piesakās atbalstam atbilstoši attiecīgajai atbalsta shēmai, ir jāiesniedz paziņojums, ka viņam ir zināmi visi nosacījumi, kas attiecas uz attiecīgo atbalsta shēmu. Turklāt 12. panta 4. punktā ir noteikts, ka, iesniedzot pieteikuma veidlapu, lauksaimniekam ir jāizlabo iepriekš iespiestā veidlapa, ja jebkura informācija tajā ir nepareiza.

17. Regulas Nr. 796/2004 73. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tad, ja ir veikts nepamatots maksājums, lauksaimnieks atmaksā attiecīgo summu, kam pieskaitīti procenti.

4 — Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regula, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai ieviestu savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu, kura paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003, ar ko ievieš kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem (OV L 141, 1. lpp.), ar grozījumiem.

5 — Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regula, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai ieviestu savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu, kura paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003, ar ko ievieš kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem (OV L 141, 18. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 2005. gada 23. decembra Regulu (EK) Nr. 2184/2005, ar ko groza Regulas (EK) Nr. 796/2004 un (EK) Nr. 1973/2004, kurās noteikti sīki izstrādāti noteikumi, piemērojot Padomes Regulu (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem (OV L 347, 61. lpp.), ar grozījumiem.

6 — Komisijas 2009. gada 6. maija Regula, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 795/2004, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus par to, kā īstenot vienreizējo maksājumu shēmu, kura paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003 (OV L 114, 3. lpp.).

7 — Skat. arī Regulas Nr. 795/2004 2. panta b) un e) punktu.

8 — Kas grozīta ar Komisijas 2005. gada 23. decembra Regulu (EK) Nr. 2184/2005 ar ko groza Regulas (EK) Nr. 796/2004 un (EK) Nr. 1973/2004, kurās noteikti sīki izstrādāti noteikumi, piemērojot Padomes Regulu (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem (OV L 347, 61. lpp.).

18. Tomēr izņēmums šajā noteikumā ir noteikts šīs regulas 73. panta 4. un 5. punktā, saskaņā ar kuriem:

"4. Atmaksas saistības, kas minētas [73. panta] 1. punktā, nepiemēro, ja maksājums izdarīts kompetentās iestādes vai citas iestādes kļūdas dēļ un lauksaimnieks pamatoti nav varējis šo kļūdu atklāt.

Ja kļūda attiecas uz faktiem, kas ir būtiski attiecībā uz attiecīgā maksājuma aprēķinu, pirmo daļu tomēr piemēro tikai tad, ja lēmums par summas atmaksu netika paziņots 12 mēnešu laikā pēc maksājuma.

5. Atmaksas saistības, kas minētas [73. panta] 1. punktā, nepiemēro, ja laika posms, kas aizritējis no atbalsta samaksas dienas līdz dienai, kad kompetentā iestāde pirmo reizi paziņojusi saņēmējam, ka attiecīgais maksājums bijis nepamatots, ir ilgāks par desmit gadiem.

Pirmajā daļā minēto laika posmu tomēr samazina līdz četriem gadiem, ja saņēmējs ir darbojies godprātīgi."

19. Regulas Nr. 796/2004[9] 73.a panta 1. punktā ir noteikts, ka tad, ja konstatē, ka tiesības uz maksājumu ir piešķirtas nepamatoti, lauksaimnieks nepamatoti piešķirtās tiesības nodod [valsts rezervē] un tās uzskata par nepiešķirtām no paša sākuma.

B – *Dānijas tiesības*

20. Saskaņā ar Dānijas tiesību normām prasības par lidlauku drošības zonām nosaka *Trafikstyrelsen* (iepriekš saukta *Statens Luftfartsvæsen*, turpmāk tekstā – "Transporta iestāde") ar "Civilās aviācijas noteikumiem" (*Bestemmelser for Civil Luftfart*, turpmāk tekstā – "*BL*").

21. Drošības zonu apaudzēšana ir noteikta 2005. gada 31. janvāra *BL* 3-16 par pasākumiem, lai uz lidlauka samazinātu lidmašīnu un putnu vai zīdītāju sadursmju risku. Atbilstoši šiem noteikumiem:

"5.2.2.
Zemes gabaliem bez cietas virsmas, kuri atrodas lidlauka teritorijā ap skrejceļu/skrejceļiem un līdz 150 m attālumā no tā/tiem:

a) zeme ir jāapsēj ar zāli [..]

[..]

5.2.3. Zemes gabaliem bez cietas virsmas, kuri atrodas lidlauka teritorijā 150–300 m attālumā no skrejceļa/skrejceļiem:

a) zeme ir jāizmanto zāles audzēšanai [..]

b) zemi var izmantot, lai audzētu labību tikai pēc konsultēšanās ar padomnieku. Sēklu kultivēšana visa gada garumā nav atļauta.

9 — Kas grozīta ar Komisijas 2005. gada 11. februāra Regulu (EK) Nr. 239/2005, ar kuru groza un labo Regulu (EK) Nr. 796/2004, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai ieviestu savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu, kura paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003, ar ko ievieš kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem (OV L 42, 3. lpp.).

5.2.4. Zemes gabalus bez cietas virsmas, kuri atrodas lidlauka teritorijā vairāk nekā 300 m attālumā no skrejceļa/skrejceļu robežām, var izmantot lauksaimniecībai tikai pēc konsultēšanās ar padomnieku.

[..]

6.4.1. Saistībā ar zemes izmantošanu lauksaimniecībai ir jāņem vērā turpmākais:

a) zāle pastāvīgi ir jāuztur, lielākais, 20 cm augstumā gar skrejceļiem un manevrēšanas ceļiem, kuriem nav grants vai cietas virsmas [..].

b) ārpus zonām, kas ir minētas a) apakšpunktā, taču to zonu iekšienē, uz kurām attiecas 5.2.2. punkts, ir jānodrošina, lai zāle tiktu pastāvīgi uzturēta augstumā starp 20 cm un, augstākais, 40 cm [..]."

II – **Fakti, tiesvedība un uzdotie jautājumi**

22. 1999. gada 21. decembrī un 2000. gada 10. maijā *J. Demmer* noslēdza līgumus attiecīgi ar Ālborgas lidostu (*Aalborg Lufthavn*) un Skridstrupas aviācijas bāzi (*Flyvestation Skrydstrup*) par drošības zonu, kas atrodas ap šo lidlauku skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām, nomu. Šo zemi izmanto, lai audzētu zāli, no kuras izgatavo sausbarību.

23. Saskaņā ar šiem līgumiem un to noteikumiem *J. Demmer* kā nomnieks ieguva tiesības pļaut un izmantot zāli uz lidostas zemes, par to maksājot nomas maksu. *J. Demmer* bija pienākums pļaut zāli trīs līdz četras reizes gadā.

24. Līgumos bija daudz noteikumu par attiecīgās zemes uzturēšanu. Starp tiem bija noteikumi par to, kad un kā ir jāpļauj zāle, noteikumi par mēslojuma lietošanu un līgumā ar Skridstrupas aviācijas bāzi – aizliegums izmantot pesticīdus [10].

25. Saskaņā ar līguma ar Skridstrupas aviācijas bāzi 8. punktu *J. Demmer* apņēmās veikt darbus tā, lai tie netraucētu lidojumu operācijas, un saskaņā ar rīkojumiem un aizliegumiem, kurus var izdot Gaisa satiksmes vadības dienests vai Skridstrupas aviācijas bāzes vadība.

26. Atbilstoši *J. Demmer* nomas līguma ar Ālborgas aviācijas bāzi [Ālborgas lidostu] 6. punktam *J. Demmer* ir jāinformē iznomātājs par vēlmi piekļūt iznomātajai zemei. Šajā pašā punktā ir arī noteiktas Bruņoto spēku neierobežotas tiesības izmantot vai ļaut citiem izmantot iznomāto zemi jebkāda veida militārajām mācībām.

27. No 2005. gada *J. Demmer* saskaņā ar abiem līgumiem piekrita izmantot zemi tā, lai tiktu noteiktas tiesības uz maksājumu, un iesniegt attiecīgos pieteikumus. Pēc tam, kad *J. Demmer* bija iesniedzis pieteikumu, Pārtikas ražošanas aģentūra (*FødevareErhverv*, tagad – *NaturEhrverv styrelsen*; Lauksaimniecības un zivsaimniecības aģentūra) ar 2006. gada 29. maija lēmumu piešķīra viņam tiesības uz maksājumiem par attiecīgajiem zemes gabaliem, sākot no 2005. gada.

28. 2006. gada 1. februārī *J. Demmer* nodeva Bruņotajiem spēkiem tiesības uz maksājumiem par Ālborgas lidostas zemi. Tādēļ 2006.–2009. atbalsta gadā *J. Demmer* nomāja lidlauka zemi tikai no Skridstrupas aviācijas bāzes un šajos gados saņēma maksājumus tikai par šo zemi.

10 — Līguma starp *J. Demmer* un Skridstrupas aviācijas bāzi 4.–8. punkts un līguma starp *J. Demmer* un Ālborgas lidostu 4. un 6.–8. punkts.

29. 2008. gadā Pārtikas ražošanas aģentūra veica lauksaimniecības kultūraugu platības pārbaudi un revīziju. Pēc revīzijas dažas lauksaimniecības kultūraugu platības, kurās *J. Demmer* bija deklarēta zeme atbilstoši vienoto maksājumu shēmai, tika samazinātas vai svītrotas no reģistra. Kā pamatojumu Pārtikas ražošanas aģentūra minēja, ka lidostu drošības zonas nevar tikt uzskatītas par lauksaimniecības platībām, par kurām var pretendēt uz atbalstu. Šajā sakarā *J. Demmer* tika informēts, ka tiks pārskatīti pieteikumi par iepriekšējiem gadiem un ka tiks pārrēķinātas piešķirtās tiesības uz maksājumiem.

30. 2011. gada 2. maijā Pārtikas ražošanas aģentūra pieņēma lēmumu samazināt *J. Demmer* tiesības uz maksājumiem un atgūt nepamatoti izmaksāto atbalstu par Ālborgas lidostas zemi 2005. gadā un Skridstrupas aviācijas bāzes zemi no 2005. gada līdz 2009. gadam.

31. J. Demmer apstrīdēja šo lēmumu Pārtikas, lauksaimniecības un zivsaimniecības ministrijas Sūdzību centrā (*Fødevareministeriets Klagecenter*). 2012. gada maijā Sūdzību centrs atstāja spēkā Pārtikas ražošanas aģentūras lēmumu.

32. 2012. gada 13. novembrī *J. Demmer* apstrīdēja Sūdzību centra lēmumu iesniedzējtiesā. Tādēļ šī tiesa tagad ir lūgusi sniegt prejudiciālu nolēmumu par šādiem jautājumiem:

"1) Vai nosacījums, ka lauksaimniecības teritorija, ko neizmanto "ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām" Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta izpratnē, un nosacījums, ka zemes gabals "jāizmanto ar lauksaimniecību saistītām darbībām" vai "[..] pārsvarā [jā]izmanto lauksaimniecības darbībām" Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ir jāinterpretē tādējādi, ka nosacījums atbalsta saņemšanai ir tāds, ka zeme pārsvarā ir jāizmanto lauksaimniecības darbībām?

   a) Apstiprinošas atbildes gadījumā Tiesai tiek lūgts precizēt, kādi kritēriji ir jāņem vērā, izlemjot, kāds izmantošanas mērķis ir "pārsvarā", ja zemi vienlaikus izmanto vairākiem mērķiem.

   b) Apstiprinošas atbildes gadījumā Tiesai tālāk tiek lūgts lemt par to, vai tad, ja iepriekš minētais ir piemērojams, tas nozīmē, ka par drošības zonām ap lidostu skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām, kas ir lidostas daļa un kam piemēro tādus īpašus noteikumus un ierobežojumus kā tos, uz ko attiecas šī lieta par zemes izmantošanu, taču kuras vienlaikus izmanto siena ražas ievākšanai sausbarības izgatavošanai, to veida un izmantošanas dēļ var pretendēt uz atbalstu saskaņā ar iepriekš minētajām tiesību normām.

2) Vai nosacījums par to, ka lauksaimniecības zemei ir jāietilpst lauksaimnieka "saimniecībā" Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta un Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nozīmē, ka par drošības zonām ap lidostu skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām, kas ir lidostas daļa un kam piemēro tādus īpašus noteikumus un ierobežojumus kā tos, uz ko attiecas šī lieta par zemes izmantošanu, taču kuras vienlaikus izmanto siena ražas ievākšanai sausbarības izgatavošanai, to veida un izmantošanas dēļ var pretendēt uz atbalstu saskaņā ar iepriekš minētajām tiesību normām?

3) Noliedzošas atbildes gadījumā uz pirmā jautājuma b) punktu un/vai otro jautājumu, vai tādēļ, ka zemes gabalus, kuri reizē ir drošības zonas ap skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām, izmanto kā ilggadīgas pļavas sausbarības ražošanai,

   a) tā ir kļūda, par kuru varētu pamatoti tikt uzskatīts, ka lauksaimnieks to varēja atklāt Regulas Nr. 73/2009 137. panta izpratnē, kaut arī tiesības uz maksājumiem par šo teritoriju ir piešķirtas?

b) tā ir kļūda, par kuru varētu pamatoti tikt uzskatīts, ka lauksaimnieks to varēja atklāt Regulas Nr. 796/2004 73. panta 4. punkta izpratnē, kaut arī tiesības uz maksājumiem par teritoriju ir piešķirtas?

c) tas ir nepamatots maksājums, attiecībā uz kuru saņēmējs nevar tikt uzskatīts par tādu, kas rīkojies labā ticībā Regulas Nr. 796/2004 73. panta 5. punkta izpratnē, kaut arī tiesības uz maksājumiem par teritoriju ir piešķirtas?

4) Kad ir jāveic novērtējums par to, vai

a) pastāv kļūda, par kuru var tikt pamatoti uzskatīts, ka lauksaimnieks to varēja atklāt Regulas Nr. 73/2009 137. panta izpratnē,

b) pastāv kļūda, par kuru var tikt pamatoti uzskatīts, ka lauksaimnieks to varēja atklāt Regulas Nr. 796/2004 73. panta 4. punkta izpratnē,

c) saņēmējs var tikt uzskatīts par tādu, kas rīkojies labā ticībā Regulas Nr. 796/2004 73. panta 5. punkta izpratnē?

5) Vai novērtējums, kas ir minēts ceturtā jautājuma a)–c) punktā, ir jāveic par katru atsevišķu atbalsta gadu vai arī par maksājumiem kopumā?"

33. Rakstveida apsvērumus šajā tiesvedībā ir iesnieguši *J. Demmer*, Dānijas, Grieķijas un Polijas valdības un Komisija. Tiesa nolēma izspriest lietu bez tiesas sēdes.

III – **Analīze**

A – *Sākotnējie jautājumi*

34. Iesniedzējtiesa ir uzdevusi Tiesai vairākus jautājumus. Turklāt pamatlietas sarežģītās problēmas aprobežojas ar trim cieši saistītām lietām: i) tiesībām uz atbalstu par zemēm, kuras atrodas lidlauku drošības zonās (pirmais un otrais jautājums); ii) kritērijiem, lai noteiktu, vai atbalsta saņēmējs ir atbrīvojams no atmaksas saistības par nepamatoti piešķirto un izmaksāto atbalstu (trešais jautājums), un iii) pienācīgam termiņam šāda novērtējuma veikšanai (ceturtais un piektais jautājums). Pirms sāku apsvērt šos jautājumus detalizēti, ir svarīgi tomēr pievērsties trīs sākotnējiem jautājumiem, kuri ir nozīmīgi turpmākajā analīzē.

35. Pirmkārt, interpretējot noteikumus, kuri regulē atbalsta piešķiršanu saskaņā ar vienoto maksājumu shēmu, ir jāņem vērā lauksaimniecības atbalsta piešķiršanas loģiskais pamatojums. Vienoto maksājumu shēma tika ieviesta ar Regulu Nr. 1782/2003 ES lauksaimniecības politikas reformas kontekstā. Šīs regulas 1. pantā ir skaidri pateikts, Regulas Nr. 1782/2003 galvenais mērķis ir ieviest jaunu ienākumu atbalsta veidu lauksaimniekiem. Šajā ziņā vienoto maksājumu shēma, bez šaubām, palīdz sasniegt ES lauksaimniecības politikas sociālpolitisko mērķi – nodrošināt lauksaimniecībā iesaistītajiem pienācīgu dzīves līmeni [11]. Šis mērķis ietekmē Pamatregulu interpretāciju.

36. Otrkārt, kā atzīmē iesniedzējtiesa, pastāv zināmas atšķirības starp Regulu Nr. 1782/2003 un Regulu Nr. 73/2009 attiecībā uz to, kas ir "hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" šo regulu piemērošanas nolūkā. Patiešām, ja Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punktā ir noteikts, ka par "hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" ir uzskatāma jebkura saimniecības lauksaimniecības

11 — Skat. LESD 39. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Diskusijai skat. Hartig Danielsen, J., *EU Agricultural Law*, Kluwer Law International, Alphen An den Rijn, 2013, 17. un nākamās lpp.

zeme, ko aizņem aramzeme un pastāvīgas ganības, izņemot zemes, kuras izmanto ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām, tad Regulā Nr. 73/2009 ir nedaudz citādāka definīcija. Faktiski Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka par "hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu", ir uzskatāma jebkura saimniecības lauksaimniecības zeme, ko izmanto lauksaimniecības darbībām, – vai, ja zemes gabalu izmanto arī ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām, *to pārsvarā izmanto lauksaimniecības darbībām*.

37. Veiktās izmaiņas nekādā ziņā nav nebūtiskas. Patiešām, pat tikai gramatiski interpretējot, varētu argumentēt, ka saskaņā ar Regulu Nr. 1782/2003 jebkura lauksaimniecības zemes ar lauksaimniecību nesaistīta izmantošana automātiski izslēgtu tiesības uz vienoto maksājumu shēmu par šo zemi. Tomēr, kā lietas dalībnieki šķietami piekrīt, terminoloģijas atšķirībām šajos dokumentos nebūtu pievēršama īpaša uzmanība. Patiešām šķiet, ka Regulas Nr. 73/2009 sagatavošanas dokumentos nav nekā, kas norādītu uz likumdevēja nodomu mainīt noteikumus par hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, kas, bez šaubām, ir viens no vienoto maksājumu shēmas stūrakmeņiem.

38. Manuprāt, likumdevēja nolūks drīzāk bija padarīt skaidrākus noteikumus, kuri regulē lauksaimniekiem piemērojamās atbalsta shēmas. Turklāt nekādā ziņā neparasti nav tas, ka zemes gabals tiek izmantots gan lauksaimniecības darbībām, gan ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām. Tādēļ šķiet loģiski, ka tiesības [uz atbalstu] par šo zemi ir jānosaka, pamatojoties uz to darbību, kura ir pārsvarā. Regula Nr. 73/2009, ņemot vērā Regulas Nr. 795/2004 konsolidētās redakcijas 3.c pantu, daļēji atbilst prasībām pēc skaidrības šajā jomā. Šie noteikumi patiešām skaidri norāda, ka zemes gabala jaukta izmantošana automātiski neizslēdz šo zemi no atbalsta [shēmas]. Drīzāk galvenais nosacījums šīs zemes atbilstībai ir tas, ka zeme tiek izmantota *pārsvarā* lauksaimniecības darbībām [12]. Tādējādi es uzskatu par lietderīgu iesniedzējtiesas iesniegtos jautājumus (it īpaši pirmo un otro jautājumu) attiecībā uz visu minēto laikposmu, tas ir, no 2005. līdz 2009. gadam, novērtēt, ņemot vērā Regulas Nr. 73/2009 formulējumu.

39. Treškārt, es gribētu uzsvērt, ka iesniedzējtiesa savā pieejā balstās uz pieņēmumu, ka runa ir par platībām, kuras tiek izmantotas gan lauksaimniecības darbībām, gan ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām Pamatregulu nozīmē. Šajā sakarā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *J. Demmer* piekrita izmantot zemi Skridstrupas aviācijas bāzē, ņemot vērā iespējamos rīkojumus un aizliegumus. Saskaņā ar nomas līgumu ar Ālborgas lidostu Bruņotie spēki paturēja neierobežotas tiesības izmantot vai ļaut citiem izmantot iznomāto zemi jebkāda veida militārajām mācībām. Turklāt par vēlmi piekļūt zemei *J. Demmer* bija jāinformē iznomātājs.

40. Tomēr no lietas materiāliem nav skaidrs, vai uz attiecīgās zemes tika veiktas ar lauksaimniecību nesaistītās darbības un vai iznomātājs faktiski izmantoja savas līgumiskās tiesības saistībā ar šo zemi.

41. Tādēļ ir nepieciešama šāda *iebilde*. Manuprāt, ne fakts, ka pastāv tāds regulējums kā iepriekš minētais, ne fakts, ka attiecīgais zemes gabals atrodas lidlauka drošības zonā, nevar tikt uzskatīti par pierādījumu ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām. Šajā kontekstā svarīgi, manuprāt, ir tas, ka ar lauksaimniecību nesaistītās darbības (tādas kā militārās mācības un lidojumu operācijas) patiešām notiek.

12 — Skat. arī Komisijas 2009. gada 29. oktobra Regulas (EK) Nr. 1120/2009, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus par to, kā īstenot vienotā maksājuma shēmu, kura paredzēta III sadaļā Padomes Regulā (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem (OV L 316, 1. lpp.), 9. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulas (ES) Nr. 1307/2013, ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009 (OV L 347, 608. lpp.), 32. panta 2. punkta a) apakšpunktu un 3. punktu, kas *ratione temporis* šajā lietā nav piemērojami.

42. Manuprāt, līguma noteikums par to, ka zeme ir izmantojama, ņemot vērā lidojumu operācijas, un saskaņā ar iespējamiem rīkojumiem un aizliegumiem, pats par sevi nevar tikt uzskatīts par "darbību". Tas pats attiecas uz noteikumiem, kuros ir ietverti lidlauka drošības zonas mērķi un paredzēti noteikti ierobežojumi to izmantošanā. Patiešām nav neparasti, ka iznomātājs patur noteiktas tiesības attiecībā uz iznomāto zemi vai nosaka lauksaimnieka rīcības robežas uz iznomātās zemes (piemēram, par pesticīdu izmantošanu, kultūraugu veidu vai zemes uzturēšanu labā ekoloģiskā stāvoklī). Visbeidzot, es noteikumus un ierobežojumus, kas izriet no tiesību aktiem un līguma noteikumiem, raksturotu kā tādus, kas *ļauj veikt* ar lauksaimniecību nesaistītas darbības.

43. Tomēr ir jāpatur prātā, ka, lai varētu pretendēt uz atbalstu, attiecīgajai zemei katrā ziņā ir jābūt daļai no lauksaimnieka saimniecības. Kā tiks paskaidrots 60. un nākamajos punktos, īpašie noteikumi un ierobežojumi, kas attiecas uz minētās zemes izmantošanu, ir svarīgi tās novērtēšanas kontekstā (nevis lemjot, vai zeme tiek izmantota galvenokārt lauksaimniecības darbībām, pretstatā darbībām, kas nav saistītas ar lauksaimniecību).

44. Lai kā arī būtu, iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai zeme tika vai netika izmantota militārām mācībām vai jebkurām citām ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām. Neraugoties uz šiem iebildumiem un ņemot vērā, ka šo jautājumu nav plaši apspriedusi ne iesniedzējtiesa, ne arī lietas dalībnieki, es tagad izvērtēšu uzdotos jautājumus, pamatojot šo izvērtējumu uz pieņēmumu, ka attiecīgie zemes gabali patiešām tiek izmantoti jaukti (gan lauksaimniecības darbībām, gan ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām).

B – *"Hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu"*

1) Galvenais mērķis un izmantošana pārsvarā, ja zeme tiek izmantota jauktā veidā

45. Pirmā un otrā jautājuma kontekstā iesniedzējtiesa vēlas zināt tostarp, vai lauksaimniecības zemes atzīšanai par atbilstošu atbalsta saņemšanai noteicošs faktors ir tas, ka šīs zemes izmantošanas galvenais *mērķis* ir lauksaimniecība.

46. Pirms izskatīt šo jautājumu, vispirms atzīmēšu, ka gandrīz nav šaubu, ka attiecīgās platības pamatlietā ir uzskatāmas par lauksaimniecības zemi Regulas Nr. 1782/2003 un Regulas Nr. 73/2009 izpratnē. Attiecīgās zemes patiešām tiek izmantotas, lai audzētu zāli sausbarības izgatavošanai. Tādējādi šīs zemes relatīvi viegli var klasificēt kā lauksaimniecības zemes, jo tās tiek izmantotas kā aramzeme vai pastāvīgās ganības Regulas Nr. 796/2004[13] 2. panta 1. un 2. punkta izpratnē. Šķiet, ka netiek apstrīdēts, ka *J. Demmer* darbība, kas ir zāles audzēšana uz šīs zemes, ir "lauksaimnieciska darbība" Pamatregulu izpratnē.

47. Konkrētāk, attiecībā uz minēto platību mērķi šķiet, ka var droši pieņemt, ka to *sākotnējais* mērķis (vai to pastāvēšanas iemesls) bija nodrošināt lidlauka un gaisa satiksmes drošību. Sākotnēji šīs platības varētu nebūt bijušas domātas izmantošanai par lauksaimniecības zemi. Tomēr šis apstāklis ir skaidri jānošķir no mērķa, kādam šīs zemes šobrīd un faktiski tiek izmantotas. Lai arī, protams, tie ir atšķirīgi jēdzieni, šķiet grūti nošķirt *galveno mērķi*, kam platības tikušas izmantotas, – tas ir jēdziens, uz kuru iesniedzējtiesa atsaucas tās jautājumos, – no šīs zemes *izmantošanas pārsvarā* Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punkta izpratnē. Patiešām, kā ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*] jau ir

13 — Skat. spriedumu *Landkreis Bad Dürkheim* (C-61/09, EU:C:2010:606, 37. punkts). Klasificēšana par lauksaimniecības zemi nenozīmē, ka zeme ir jāizmanto tikai lauksaimniecības mērķiem.

atzīmējis, svarīga (attiecībā uz "hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu") ir platības *faktiskā* izmantošana vai varbūt tas, kas šajā platībā faktiski ir iesēts, nevis mērķi, kuriem (pārsvarā) zeme tiek izmantota [14]. Tādēļ es uzskatu, ka tad, ja rodas jautājums par tiesībām pretendēt uz atbalstu par zemes gabalu, svarīgs kritērijs tā novērtēšanai ir tas, kam attiecīgā zeme tiek pārsvarā (un faktiski) izmantota.

48. Lai noteiktu, kam pārsvarā tiek izmantots attiecīgais zemes gabals, Regulā Nr. 370/2009 (ar kuru Regula Nr. 795/2004 tika papildināta ar 3.c pantu) ir piedāvāti noderīgi norādījumi par kritērijiem, kuri ir jāizmanto, lai arī šī regula nav piemērojama *ratione temporis* visā laikposmā no 2005. līdz 2009. gadam. Faktiski Regulas Nr. 795/2004 3.c pantā ir noteikts, ka teritorija, ko izmanto gan lauksaimniecībā, gan nelauksaimnieciskos nolūkos, ir uzskatāma par teritoriju ar lielākoties lauksaimniecisku izmantojumu, ja nelauksaimniecisko darbību intensitāte, būtība, ilgums un laika plānojums būtiski netraucē veikt lauksaimnieciskās darbības.

49. Tādējādi rodas šāds jautājums – ko šajā kontekstā nozīmē "būtiski traucē"? Šo jautājumu es izskatīšu kā nākamo.

2) Teritorijas izmantošana pārsvarā

50. Protams, būtu vilinoši atstāt to iesniedzējtiesai, ņemot vērā tās ekskluzīvo jurisdikciju novērtēt faktus. Tomēr, lai, cik vien iespējams, nodrošinātu atbilstības noteikumu vienveidīgu piemērošanu visā Eiropas Savienībā (neņemot vērā rīcības brīvību, kas dalībvalstīm atstāta, lai īstenotu šos noteikumus saskaņā ar Regulas Nr. 795/2004 3.c panta otro daļu), es mēģināšu ieskicēt dažus kritērijus, kas būs noderīgi, nosakot, kas ir zemes gabala lielākoties lauksaimnieciska izmantošana [izmantošana pārsvarā lauksaimniecībai] [15].

51. Pirmkārt, es atzīmēšu, ka jēdziens "izmantošana pārsvarā" pats par sevi ir nedaudz maldinošs. Patiešām, ja Regulas Nr. 795/2004 3.c pantam netiktu pievērsta pienācīga uzmanība, būtu saprātīgi pieņemt, ka, lai iegūtu tiesības uz atbalstu, uz attiecīgā zemes gabala var notikt tikai tādas nelauksaimnieciskas darbības, kurām ir tikai palīgdarbību vai nejaušs raksturs. Tomēr 3.c pantā ir nepārprotami pazeminātas atbilstības prasības. Fakts, ka izmantošanai pārsvarā ir tikai prasīts, lai lauksaimnieciskā darbība netiktu būtiski traucēta, manuprāt, nozīmē, ka novērtējumā ir jākoncentrējas uz lauksaimnieciskās darbības īstenošanas īpašajiem nosacījumiem, it īpaši uz šīs darbības īstenošanas faktiskajām iespējām [16]. Šajā ziņā nav aizlieguma īstenot divas (vai vairāk) darbības uz viena zemes gabala ar nosacījumu, ka nelauksaimnieciskās darbības būtiski netraucē īstenot lauksaimnieciskās darbības.

52. Ņemot vērā, ka ir neiespējami – un vispār nevēlami – sagatavot izsmeļošu sarakstu ar situācijām, kurās lauksaimniecības darbība ir uzskatāma par pārsvarā esošu, ir īpaši svarīgi, lai iesniedzējtiesa, veicot novērtējumu, ņemtu vērā visus dažādās izmantošanas faktiskos apstākļus. Ja ir vērojama iejaukšanās lauksaimnieciskās darbības veikšanā, nākamais solis ir noskaidrot, vai šī iejaukšanās sasniedz tādu līmeni, kas var tikt uzskatīts par "būtisku". Lai sasniegtu šo robežu, domāju, ka lauksaimniekam būtu jāsastopas ar faktiskām – un būtiskām – grūtībām vai šķēršļiem, veicot lauksaimniecības darbību.

14 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta J. Mazaka secinājumus *Landkreis Bad Dürkheim* (C-61/09, EU:C:2010:265, 26. punkts). Šo viedokli apstiprināja Tiesa spriedumā *Landkreis Bad Dürkheim* (EU:C:2010:606, 49. punkts).

15 — Saskaņā ar Regulas Nr. 370/2009 preambulas 3. apsvērumu attiecībā uz visām dalībvalstīm ir jānosaka pamatkritēriji. Es interpretēju šo priekšrakstu kā likumdevēja vēlmi nodrošināt, cik vien tas ir iespējams, atbalsta piešķiršanas noteikumu vienveidīgu piemērošanu.

16 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā *Wree* (C-422/13, EU:C:2014:2108, 38.–41. punkts). Viņaprāt, izšķiroša nozīme ir platības objektīvajām īpašībām un arī attiecīgās lauksaimniecības darbības mērķim.

53. Konkrētāk runājot, iedomāsimies, ka lauksaimnieks noslēdz līgumu ar slēpošanas kūrortu. Saskaņā ar šo līgumu lauksaimnieks audzē zāli, bet arī laiž ganībās lopus uz attiecīgajiem zemes gabaliem, kas ziemas sezonā ir daļa no slēpošanas zonas. Citiem vārdiem, tie paši zemes gabali tiek izmantoti dažādām darbībām. Tomēr, ja ar lauksaimniecību nesaistītā darbība neapgrūtina lauksaimniekam zemes apstrādāšanu un ražas novākšanu noteiktos gada laikposmos, ar lauksaimniecību nesaistītā darbība nav uzskatāma par šķērsli, kas var būtiski kavēt lauksaimnieka lauksaimnieciskās darbības. Var vilkt acīmredzamas paralēles ar militāro mācību organizēšanu – tikai tas, ka uz attiecīgās zemes tiek organizētas militārās mācības (pārbaudi atstājot iesniedzējtiesas kompetencē), nenozīmē, ka uz zemi vairs neattiecas jēdziens "hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu", – ja vien šīs mācības būtiski netraucē minēto lauksaimniecisko darbību.

54. Protams, līgumisko priekšrocību izmantošana un ar tās darbības īstenošanu, kas nav saistīta ar lauksaimniecību, saistītie ierobežojumi (šajā gadījumā – militāro mācību organizēšana vai lidojumu operāciju netraucēta norise) noteikti var radīt grūtības lauksaimniekam. Tomēr tas automātiski nenozīmē, ka lauksaimnieciskā darbība tiek *būtiski* traucēta.

55. Manuprāt, tiesības pretendēt uz atbalstu par zemes gabalu varētu tikt ietekmētas tikai tad, ja darbība, kas nav saistīta ar lauksaimniecību, traucē zemes lauksaimniecisko izmantošanu laika un/vai telpas aspektā [17]. Šajā ziņā vissvarīgākais ir tas, ka lauksaimnieks var veikt paša izvēlēto lauksaimniecisko darbību, lai arī tā tiek veikta līdztekus darbībai, kas nav saistīta ar lauksaimniecību, un atkarībā no gadījuma izpildīt īpašos nosacījumus un ierobežojumus attiecīgās zemes izmantošanai. Manuprāt, lauksaimnieciskā darbība *netiek* būtiski traucēta, ja lauksaimnieks var faktiski izmantot attiecīgo zemi paša izvēlētai lauksaimnieciskai darbībai [18].

56. Protams, kā apgalvo Komisija un Dānijas valdība, lidlauku gadījumā iespējamo lauksaimniecisko darbību izvēle ir ievērojami ierobežota. Taisnība ir arī, ka zāles pļaušanai skrejceļu un bremzēšanas joslu tuvumā ir citi (nelauksaimnieciski) mērķi, tādi kā gaisa satiksmes drošība – lai ievērotu gaisa satiksmes drošības noteikumus, zāle noteikti ir jānopļauj. Tomēr atbilstoši vienoto maksājumu shēmai šie apstākļi nav svarīgi. Daudz svarīgāk – kā tas ir norādīts it īpaši Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punktā un Regulas Nr. 795/2004 3.c pantā – ir tas, ka lauksaimnieks uz attiecīgās zemes var veikt paša izvēlētu lauksaimniecisko darbību.

57. J. Demmer gadījumā, piemēram, viņš ir izvēlējies uz attiecīgās zemes audzēt zāli sausbarības izgatavošanai. Tā ir lauksaimnieciska darbība, kuru uz šīs zemes var īstenot bez lielām grūtībām [19]. Es nesaskatu iemeslu, kādēļ *J. Demmer* būtu jāsoda par to, ka viņš ir izvēlējies lauksaimniecisku darbību, kuru var veikt neatkarīgi no piemērojamajiem ierobežojumiem un "konkurējošās" nelauksaimnieciskās darbības.

58. Turklāt, lai kliedētu Dānijas valdības bažas, ir nepieciešama tālāka [jautājuma] apsvēršana. Es nepiekrītu šīs valdības uzskatam, ka tādos apstākļos kā pamatlietā piekrist, ka lauksaimniecisko darbību būtiski netraucē darbība, kas nav saistīta ar lauksaimniecību, nozīmētu pārāk paplašināt atbilstības robežas. Protams, lieta, par kuru nevajadzētu aizmirst, ir tas, ka šeit ir runa par reģionālajiem (militārajiem) lidlaukiem. Precīzāk izsakoties, šķiet pretēji loģikai argumentēt, ka kāds lielāks transporta centrs vai zaļā zona ap rosīgiem autoceļiem atbilstu iepriekš 55. punktā noteiktajam kritērijam. Šādās teritorijās nelauksaimnieciskās darbības *intensitātes* dēļ (bet varbūt arī tās būtības, ilguma *un* laika plānojuma dēļ) lauksaimnieks noteikti nevarētu veikt paša izvēlētu lauksaimniecisku darbību, attiecīgi – audzēšanu vai ganības.

17 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena secinājumus lietā *Wree* (EU:C:2014:2108, 36.–38. punkts).

18 — Skat. līdzīgi ģenerāladvokāta J. Mazaka secinājumus lietā *Landkreis Bad Dürkheim* (EU:C:2010:265, 58. punkts), kurā tiek apspriests kritērijs, kurš būtu jāņem vērā, nosakot, vai platība ir piederoša lauksaimnieka saimniecībai. Šajā ziņā par attiecīgā kritērija pārklāšanos skat. tālāk 62. punktu.

19 — Šajā analīzē visdrīzāk varētu nonākt pie atšķirīga secinājuma, ja lauksaimnieks *J. Demmer* situācijā vēlētos audzēt tādu kultūru kā auzas, kuras, cik es zinu, ir jānovāc īpašos apstākļos, vai ganīt lopus attiecīgajās lidlauka drošības zonās.

59. Pēc šī skaidrojuma es secinu, ka par drošības zonām ap lidlauku skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām, uz kurām tiek attiecināti īpaši noteikumi un ierobežojumi, var būt "tiesības pretendēt" uz atbalstu Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta un Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punkta izpratnē, ja šajās platībās veikto lauksaimniecisko darbību būtiski netraucē darbība, kas nav saistīta ar lauksaimniecību. Tomēr ar to nav pietiekami, lai par šo platību būtu tiesības saņemt atbalstu. Saskaņā ar Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punktu un Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punktu attiecīgajiem zemes gabaliem ir arī jābūt daļai no lauksaimnieka saimniecības. Šis būs nākamais jautājums, kuram es pievērsīšos.

3) Prasība, ka zemei ir jābūt daļai no saimniecības

60. Vispirms ir jāatzīmē, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punktu un Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punktu tiesības uz atbalstu ir par jebkuru saimniecības lauksaimniecības zemi. "Saimniecība" Regulas Nr. 1782/2003 (un Regulas Nr. 73/2009) 2. panta b) punktā ir definēta kā "visas ražošanas vienības, ko pārvalda kāds lauksaimnieks un kas atrodas vienas dalībvalsts teritorijā".

61. Tiesa jau ir skaidrojusi jēdzienu "saimniecība" lietā *Landkreis Bad Dürkheim*[20]. Tajā, tāpat kā šajā lietā, lauksaimniece nevarēja pilnīgi brīvi izmantot attiecīgo zemi. Gluži pretēji, viņai bija pienākums ievērot noteiktus valsts iestāžu rīkojumus, lai nodrošinātu šīs zemes ainavu sakopšanas un dabas aizsardzības mērķu sasniegšanu. Spriedumā lietā *Landkreis Bad Dürkheim* Tiesa noteica, ka izšķirošs kritērijs, lai noteiktu, vai noteikta zemes platība ir lauksaimnieka saimniecības daļa, ir tas, vai lauksaimnieks spēj attiecīgo platību izmantot ar pietiekamu autonomiju un vai tam ir pietiekamas tiesības pieņemt lēmumus par attiecīgās lauksaimnieciskās darbības veikšanu. Tomēr Tiesa bija uzmanīga, skaidrojot, ka autonomijas kritērijs nenozīmē, ka lauksaimniekam ir neierobežota vara pār attiecīgo platību, izmantojot to lauksaimniecībai[21].

62. Protams, lietā *Landkreis Bad Dürkheim* bija runa par īpašo dabas aizsardzības aspektu, kuru Tiesa atzina par atbilstošu Regulas Nr. 73/2009 vispārējiem mērķiem. Neraugoties uz to, es uzskatu, ka iepriekš minētais apgalvojums par autonomijas kritēriju ir svarīgs arī attiecībā uz zemes platībām, kuras tiek izmantotas mērķiem, kam nav tūlītējas saiknes ar vienoto maksājumu shēmas mērķiem. No apgalvojuma ir skaidrs, ka novērtējums par to, vai zemes platība ir lauksaimnieka saimniecības daļa, ir cieši saistīts ar to, kam šī konkrētā platība tiek izmantota pārsvarā. Protams, attiecīgo kritēriju var pielāgot līdz noteiktai pakāpei[22].

63. Šajā lietā ir runa par drošības zonām ap lidlauku skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām. Piemērojamie noteikumi un ierobežojumi izriet no valsts un starptautiskiem noteikumiem, kas ir paredzēti, lai nodrošinātu gaisa satiksmes drošību, no vienas puses, un no līguma noteikumiem, no otras puses. Tie attiecas tostarp uz zemes uzturēšanu īpašā stāvoklī, kultūraugiem, kurus var audzēt un novākt (praksē – zāle), un zāles pieņemamo augstumu. Tādēļ nevar noliegt, ka lauksaimniekam *J. Demmer* statusā nav pilnīgas autonomijas attiecīgo platību izmantošanā.

64. Tomēr, kamēr lauksaimnieks var izmantot zemi paša izvēlētai lauksaimnieciskai darbībai un šo darbību būtiski netraucē uz šīs zemes veikta darbība, kas nav saistīta ar lauksaimniecību (vai tikai atbilstoši piemērojamajiem noteikumiem un ierobežojumiem faktiski darbība, kas nav saistīta ar lauksaimniecību, nenotiek), nav iemesla uzskatīt, ka attiecīgās zemes platības pamatlietā arī nebūtu

20 — Skat. spriedumu *Landkreis Bad Dürkheim* (EU:C:2010:606).

21 — Turpat, 59.–66. punkts un tajos minētā judikatūra. Kaut arī šajā lietā tas nav tieši piemērojams, ir vērts atzīmēt, ka papildus autonomijas kritērijam Tiesa noteica, ka, lai zeme varētu tikt uzskatīta par saimniecības daļu, platībai, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, jābūt lauksaimnieka rīcībā vismaz 10 mēnešus. Turklāt šajā laikposmā neviena trešā persona uz attiecīgās platības nedrīkst veikt nekādas lauksaimnieciskas darbības.

22 — Skat. arī ģenerāladvokāta N. Jēskinena secinājumus lietā *Wree* (EU:C:2014:2108, 40. punkts). Viņš uzskata, ka "pietiekamas autonomijas" kritēriju, kurš ir minēts lietā *Landkreis Bad Dürkheim*, var izmantot *mutatis mutandis*, lai novērtētu, vai citas darbības izraisa nozīmīgus traucējumus lauksaimniecības darbībai.

daļa no lauksaimnieka saimniecības Regulas Nr. 1782/2003 un Regulas Nr. 73/2009 izpratnē. Ja šis kritērijs ir izpildīts, es neredzu iemeslu, kādēļ tādam lauksaimniekam kā *J. Demmer* nebūtu arī noteikta autonomija un pietiekamas lemšanas tiesības, lai veiktu attiecīgās lauksaimnieciskās darbības, kā tas ir prasīts Tiesas judikatūrā.

65. Visbeidzot, es gribētu pievērst uzmanību tam, ka vienoto maksājumu shēma ir ienākumu atbalsta veids, kas var veicināt lauksaimniecību platībās, kuras citādi netiktu izmantotas lauksaimniecībai. Šāds piemērs ir tiesvedība pamatlietā. Tomēr es nevaru atrast pamatojumu piemērojamajās tiesību normās vai citur, kādēļ tikai fakts, ka lauksaimnieciskā darbība tiek īstenota uz zemes, kas atrodas lidlauka teritorijā, automātiski liegtu par šīm platībām saņemt atbalstu. Ja 55. punktā noteiktais kritērijs ir izpildīts, zemes atrašanās vieta nav svarīga.

66. Tāpēc es uzskatu, ka lauksaimniecības zeme, kas sastāv no drošības zonām ap lidlauku skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām, ir jāuzskata par "saimniecībai" piederīgu un tādējādi par to ir tiesības saņemt atbalstu Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta un Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punkta izpratnē – ar noteikumu, ka, neraugoties uz piemērojamajiem noteikumiem un ierobežojumiem, lauksaimniekam ir noteikta autonomija un lemšanas tiesības, kas ir pietiekamas, lai veiktu paša izvēlētas lauksaimnieciskās darbības attiecīgajās zemes platībās.

67. Ja, novērtējot visus attiecīgos tajā izskatāmā strīda faktus, iesniedzējtiesa secinās, ka par attiecīgajām platībām nav tiesību saņemt atbalstu, jo noteikumi un ierobežojumi būtiski traucē *J. Demmer* lauksaimniecisko darbību, rodas jautājums, vai *J. Demmer* pamatoti būtu bijusi jāatklāj kļūdainā maksājumu tiesību piešķiršana un atbalsta izmaksa (trešais jautājums). Šajā ziņā ir jānosaka attiecīgs termiņš, kurā šāds novērtējums ir jāizdara (ceturtais un piektais jautājums). Visus šos jautājumus es risināšu kopā turpinājumā.

C – Kļūdas, kuras lauksaimnieks pamatoti var atklāt, un labticība

68. Šajā lietā rodas trīs jautājumi: i) vai pastāvēja tāda kļūda par tiesību uz maksājumiem par attiecīgajām zemes platībām piešķiršanu, kuru lauksaimnieks varēja pamatoti atklāt; ii) vai kļūda, kuru lauksaimnieks varēja pamatoti atklāt, pastāvēja laikā, kad par attiecīgo zemi tika izmaksāts atbalsts; un, pēdējais, iii) vai var tikt uzskatīts, ka *J. Demmer* kā atbalsta saņēmējs ir rīkojies labā ticībā. Iesniedzējtiesa arī šaubās par attiecīgo termiņu, kurā ir jāveic šāds novērtējums.

69. Principā nepamatoti piešķirtas tiesības uz maksājumiem ir jāatceļ un nepamatoti izmaksātais atbalsts ir jāatgūst. Būtībā nepamatoto maksājumu atgūšanas mērķis nešaubīgi ir Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzība un netaisnas iedzīvošanās novēršana [23]. Šī doma ir skaidri pausta Regulas Nr. 796/2004 73. panta 1. punktā un 73.a pantā. Šim noteikumam tomēr ir izņēmumi.

70. Šie izņēmumi ir noteikti Regulas Nr. 73/2009 137. panta 2. punktā (nepamatoti piešķirtas tiesības uz maksājumiem) un Regulas Nr. 796/2004 73. panta 4. un 5. punktā (nepamatota atbalsta izmaksa). Bez šaubām, kā norāda Dānijas valdība, šie noteikumi ir domāti, lai nodrošinātu tiesiskās paļāvības aizsardzības principa ievērošanu [24]. Tomēr jautājums paliek par to, vai šie izņēmumi ir piemērojami konkrētās lietas apstākļos.

71. Pirms pievēršos šim jautājumam, es vispirms atzīmēšu, ka saskaņā ar iepriekš apspriesto pieeju tiesības pretendēt uz atbalstu par zemes platībām, kas atrodas lidlaukos, ir atkarīgas no atsevišķas katra gadījuma analīzes. Tiesības pretendēt uz atbalstu nevar tikt izslēgtas jau no paša sākuma. Tiesības pretendēt uz atbalstu var arī atšķirties katrā atbalsta gadā. Faktiski drošības zonas ap lidlauku

23 — Skat. spriedumu *Strawson* un *Gagg & Sons* (C-304/00, EU:C:2002:695, 41. punkts).

24 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Agroferm* (C-568/11, EU:C:2013:407, 52. punkts). Skat. arī ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus *Agroferm* (C-568/11, EU:C:2013:35, 47. un nākamie punkti).

skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām var tikt uzskatītas par hektāriem, par kuriem ir tiesības pretendēt uz atbalstu, ja lauksaimnieks var faktiski veikt paša izvēlēto lauksaimniecisko darbību uz attiecīgās zemes. Cita lieta, kas ir jāpatur prātā, ir tas, ka lauksaimniecība ir profesionāla darbība. Manuprāt, šim faktam ir jāpievērš īpaša nozīme, lai noteiktu rūpības pakāpi, kāda lauksaimniekam ir jāievēro, piesakoties atbalstam saskaņā ar vienoto maksājumu shēmu.

72. Saistībā ar šo pēdējo punktu es gribētu pievērst uzmanību Regulas Nr. 796/2004 12. pantam un it īpaši šīs regulas 12. panta 1. punkta f) apakšpunktam un 4. punktam. Saskaņā ar šiem noteikumiem lauksaimnieka pienākums ir pārbaudīt informācijas pareizību uz iepriekš izdrukātās veidlapas, kura tiek izmantota, lai pieteiktos atbalstam saskaņā ar vienoto maksājumu shēmu. No šiem noteikumiem izriet, ka ieņēmumu atbalsta sistēma, kas ir noteikta Pamatregulās, ir balstīta uz pieņēmumu, ka lauksaimniekiem ir zināmi noteikumi, ar kuriem tiek regulēta atbalsta piešķiršana saskaņā ar attiecīgajām shēmām. Šie noteikumi ietver domu, ka no lauksaimniekiem kā no profesionāļiem var sagaidīt, ka viņi rīkosies īpaši rūpīgi, piesakoties atbalstam, un zinās noteikumus, kas attiecas uz atbalsta piešķiršanu.

73. Turklāt, kā norāda Komisija, fakts, ka kompetentās iestādes ir piešķīrušas tiesības uz maksājumiem par īpašām zemes platībām vai tas, ka atbalsts ir izmaksāts par šīm platībām, "neatbrīvo" lauksaimnieku no viņa pienākumiem. Noteikumi, kurus iesniedzējtiesa min tās jautājumos, un it īpaši Regulas Nr. 796/2004 73. pants attiecas uz situācijām, kad nepamatotās summas jau ir izmaksātas. Turklāt saskaņā ar šīs regulas 73.a pantu lauksaimniekam nepamatoti piešķirtās tiesības ir jānodod [valsts rezervē] un tās uzskata par nepiešķirtām no paša sākuma. Tādējādi tikai tas, ka tiesības uz maksājumu ir tikušas piešķirtas (vai maksājumi ir veikti), nenozīmē, ka nepamatoti saņemtais labums ir jāuzskata par pareizu. Gluži pretēji, pastāv risks, ka ir jāveic labojumi pat pēc izmaksas, un lauksaimniekiem tas būtu jāzina.

74. Tādēļ tādam profesionālam lauksaimniekam kā *J. Demmer* bija jāzina noteikumi, kas attiecas uz "hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta un Regulas Nr. 73/2009 34. panta 2. punkta izpratnē. Tādēļ prasība šādam lauksaimniekam zināt īpašos noteikumus, kas ir piemērojami attiecībā uz zemes platībām ar jauktu izmantošanas veidu, it īpaši ņemot vērā viņa profesionālo pieredzi[25], nav uzskatāma par pārāk stingru prasību[26]. Kas attiecas it īpaši uz labticību un atbalstu, kas jau ir ticis izmaksāts, es atzīmēšu, ka tam, ka izmaksa jau ir notikusi, nav lielas nozīmes, novērtējot, vai var tikt uzskatīts, ka atbalsta saņēmējs ir rīkojies labā ticībā. Šajā konkrētajā kontekstā, kad atbalsta shēma ir domāta profesionāļu grupas ienākumu atbalsta nodrošināšanai, labticības novērtējumam, tāpat kā iepriekš minētajai pamatotības pārbaudei, būtu jābalstās uz objektīviem kritērijiem.

75. Par attiecīgo laikposmu, kad būtu veicams novērtējums, es atzīmēšu šādi.

76. Pirmkārt, Regulas Nr. 73/2009 137. pantā ir noteikts, ka tiesības uz maksājumiem, kas nepamatoti piešķirtas lauksaimniekiem pirms 2009. gada 1. janvāra, uzskata par likumīgām un pareizām no 2010. gada 1. janvāra. Tomēr šis noteikums ir piemērojams tikai tad, ja pamatoti var tikt uzskatīts, ka lauksaimnieks nevarēja atklāt kļūdu, kura bija nepamatotās izmaksas pamatā. Šajā sakarā no lietas materiāliem izriet, ka strīdīgās zemes platības tika izslēgtas no zemes reģistra 2008. gadā. Tajā brīdī šī informācija un arī kompetentās iestādes nodoms pārskatīt pieteikumus par iepriekšējiem gadiem un pārrēķināt tiesības uz maksājumiem tika paziņoti *J. Demmer*. Ņemot vērā šo faktu, es uzskatu, ka Regulas Nr. 73/2009 137. panta 2. punkts nav piemērojams pamatlietas apstākļos.

25 — Skat. pēc analoģijas Tiesas judikatūru par ievedmuitas nodokļu vēlāku piedziņu, spriedumu *Ilumitrónica* (C-251/00, EU:C:2002:655, 54. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā kontekstā Tiesa piešķir īpašu nozīmi pārdevēja profesionālajai pieredzei, novērtējot, vai atbildīgā persona rīkojās labā ticībā vai, citiem vārdiem, vai nodokļu neiekasēšana notika kļūdas dēļ, kuru konkrētā persona pamatoti nevarēja atklāt.

26 — Skat. *mutatis mutandis* spriedumu *Schilling* un *Nehring* (C-63/00, EU:C:2002:296, 41. punkts).

77. Vispārīgi runājot, lai piemērotu šo noteikumu, kļūdai ir jābūt tādai, kuru lauksaimnieks pamatoti nevarēja atklāt pirms 2010. gada 1. janvāra. Ja lauksaimnieka lauksaimniecisko darbību būtiski traucēja nelauksaimnieciskā darbība (jebkad līdz 2010. gada 1. janvārim), es nesaprotu, kā varētu tikt nopietni apgalvots, ka lauksaimnieks savā profesionālajā statusā nevarēja atklāt kļūdu, kuras rezultātā tika piešķirtas tiesības uz maksājumiem.

78. Otrkārt, Regulas Nr. 796/2004 73. pants attiecas uz jau izdarītiem maksājumiem. Paturot prātā informāciju, kura bija *J. Demmer* rīcībā 2008. gadā, atmaksas izņēmumi, kuri ir noteikti 73. panta 4. un 5. punktā, šīs lietas konkrētajos apstākļos var tikt piemēroti tikai par laikposmu pirms šī laika.

79. Novērtējot, vai lauksaimnieks pamatoti varēja atklāt kļūdu, kura noveda pie nepamatota maksājuma Regulas Nr. 796/2004 73. panta 4. punkta izpratnē, manuprāt, attiecīgajam brīdim būtu jābūt maksājuma laikam, kā tas ir skaidri norādīts šajā noteikumā. Kādēļ lauksaimniekam vajadzētu būt liegtam *pieteikties* uz atbalstu tādos apstākļos, kad zemes platības galu galā varētu būt uzskatāmas par hektāriem, par kuriem ir tiesības pretendēt uz atbalstu?

80. It īpaši gadījumā, kad zemei ir jaukts izmantojums, ir pilnīgi iespējams, ka attiecīgās zemes izmantošanas līgumisko un likumisko ierobežojumu ietekme var nebūt acīmredzama līdz attiecīgajam atbalsta gadam. Piemēram, pirms pieteikuma iesniegšanas varētu būt neiespējami paredzēt, vai (un ja tā būtu, tad kādā apmērā) zemes īpašnieks *faktiski* izmantos savas līgumiskās priekšrocības (šajā lietā – militārās mācības) vai arī to, vai lauksaimnieks varēs faktiski izmantot attiecīgo zemi paša izvēlētai lauksaimnieciskai darbībai. Ja atbalsts vienā reizē tiek izmaksāts par vienu atbalsta gadu, manuprāt, novērtējums saskaņā ar Regulas Nr. 796/2004 73. panta 4. punktu būtu jāveic atsevišķi par katru attiecīgo gadu. Tas tā ir tāpēc, ka apstākļi, kā jau iepriekš skaidroju, laika gaitā var mainīties.

81. Treškārt un visbeidzot, saskaņā ar Regulas Nr. 796/2004 73. panta 5. punktu atmaksāšanas pienākuma termiņš ir četri gadi, ja saņēmējs ir darbojies godprātīgi. Kā tika minēts iepriekš, es nedomāju, ka lauksaimnieks, kurš patiešām gatavojas izmantot attiecīgo zemi īpašai lauksaimnieciskai darbībai, būtu jāsoda par pieteikšanos atbalstam. Tas tādēļ, ka lauksaimnieks varētu tikai vēlāk noteikt, vai zemes izmantošanas ierobežojumi ir tādi, kas neļaus viņam izmantot attiecīgās platības viņa izvēlētajai lauksaimnieciskajai darbībai.

82. Tādējādi, lai varētu izmantot izņēmumu, kas ir noteikts 73. panta 5. punktā, lauksaimniekam, it īpaši ņemot vērā nepieciešamību nepieļaut netaisnu iedzīvošanos, ir jārīkojas labā ticībā (tas ir, tik tiešām uzskatot, ka viņa izvēlētā lauksaimnieciskā darbība var faktiski tikt īstenota uz attiecīgās zemes) katrā brīdī, sākot ar laiku, kad tiek piešķirtas tiesības uz maksājumiem, un beidzot ar laiku, kad tiek izmaksāts atbalsts. Tādējādi labticības novērtējums Regulas Nr. 796/2004 73. panta 5. punkta izpratnē ir jāveic par katru atbalsta gadu atsevišķi un labticībai ir jāturpinās līdz izmaksas laikam.

IV – **Secinājumi**

83. Ņemot vērā minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Vestre Landsret* prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) par drošības zonām ap lidostu skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām var pretendēt uz atbalstu saskaņā ar Padomes 2003. gada 29. septembra Regulas (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, 44. panta 2. punktu un Padomes 2009. gada 19. janvāra Regulas (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, 34. panta 2. punktu, ja neatkarīgi no piemērojamajiem noteikumiem un ierobežojumiem lauksaimnieks faktiski var izmantot attiecīgo zemi paša izvēlētai lauksaimnieciskai darbībai;

2) ja lauksaimnieks piesakās atbalstam par lauksaimniecisku darbību, kas tiek veikta drošības zonās ap lidostu skrejceļiem, manevrēšanas ceļiem un bremzēšanas joslām,

   a) tā ir kļūda, par kuru pamatoti var tikt uzskatīts, ka lauksaimnieks to varēja atklāt Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 796/2004, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai ieviestu savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu, kura paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003, ar ko ievieš kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, grozītajā redakcijā, 73. panta 4. punkta izpratnē, ja izmaksas laikā lauksaimnieks zināja, ka viņš faktiski nevarēs izmantot attiecīgo zemi paša izvēlētai lauksaimnieciskai darbībai attiecīgajā atbalsta gadā, un

   b) nevar tikt uzskatīts, ka saņēmējs ir rīkojies labā ticībā Regulas Nr. 796/2004 73. panta 5. punkta izpratnē, ja izmaksas laikā lauksaimnieks zināja, ka viņš faktiski nevarēs izmantot attiecīgo zemi paša izvēlētai lauksaimnieciskai darbībai attiecīgajā atbalsta gadā;

3) novērtējums saskaņā ar 2. punkta a) un b) apakšpunktu ir jāveic par katru atbalsta gadu atsevišķi.